

LÄKARVÅRD TILL KLIENTER INOM SOCIALSERVICEN SKA ALLTID GRUNDA SIG PÅ KLIENTENS BEHOV

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har i sin tillsyn konstaterat att klienter som får socialservice enligt socialvårdslagen inte i alla situationer får den läkarvård de behöver och som de har rätt till enligt lagen. Socialservice enligt socialvårdslagen är exempelvis hemvård, serviceboende och serviceboende med heldygnssorg.

Att säkerställa tillgången till tillräcklig läkarvård

Kommunerna ansvarar för att ordna social- och hälsovården. Enligt lagen kan kommunen fritt välja hur servicen ska ordnas. Kommunen kan uppfylla sitt lagstadgade organiseringsansvar också genom att köpa servicen av privata serviceproducenter eller genom att ge den som behöver servicen en servicesedel. Att social- och hälsovårdstjänster tillhandahålls genom att servicen köps eller genom servicesedel förändrar inte kommuninvånarnas ställning eller rätt till den service de behöver. Kommunen kan inte överföra sin skyldighet att tillhandahålla eller ordna lagstadgad service till privata serviceproducenter.

När kommunen köper tjänster av en privat aktör är det viktigt att försäkra sig om att tjänsterna håller samma nivå som den som krävs av en motsvarande kommunal aktör. Kommunen kan inte genom avtal med serviceproducenten begränsa att läkarvård ges exempelvis endast var tredje månad eller endast på distans, utan tillgången till läkarvård ska alltid basera sig på patientens behov.

Läkarvård på distans

Enligt social- och hälsovårdsministeriets riktlinje om hälso- och sjukvårdstjänster på distans (3756/2015) avses med distansservice att hälso- och sjukvårdstjänster tillhandahålls med telemedicinska medel på så sätt att undersökning av patienten, observation, vård och behandling, diagnostik, samt vårdbeslut eller vårdrekommendationer baserar sig på uppgifter och dokument som förmedlas via telekommunikationssystem.

När vården ges på distans ska patienten kunna identifieras på ett tillförlitligt sätt, vilket kan ske åtminstone genom stark autentisering. I lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (533/2016) finns bestämmelser om de krav som ställs på systemen för elektronisk identifiering och tillhandahållande av identifieringstjänster. Identifieringsmetoden ska kunna verifieras i efterhand.

Enligt läkarföreningen Duodecims rekommendation God medicinsk praxis är god praxis i vård dygnet runt att läkaren besöker enheten med överenskomna mellanrum. På så sätt kan klienternas hälsotillstånd och vårdbehov bedömas och en ändamålsenlig vård tillhandahållas, inbegripet regelbunden bedömning av läkemedelsbehandlingen. När det gäller att tillgodose klienternas akuta vårdbehov i vården dygnet runt ska det finnas klara och dokumenterade rutiner som alla arbetstagare känner till.

Regionförvaltningsverket konstaterar att verksamhetsenheterna noggrant måste bedöma vilken del av läkarvården för de boende som kan tillhandahållas på distans. Bedömningen av om distansvård är lämplig ska alltid göras individuellt för varje klient. Distansvård passar inte om bedömningen av klientens vårdbehov eller ställande av diagnos kräver att läkaren gör en fysisk undersökning eller om klientens kognitiva förmåga är så nedsatt att hen eller hens lagliga företrädare inte kan ge sitt medvetna samtycke till läkarvård på distans. **Verksamhetsenhetens klienter ska om de så vill ges möjlighet att träffa läkaren personligen.** En telefonkonsultation mellan vårdare och läkare kan enligt regionförvaltningsverkets uppfattning inte betraktas som distansvård. Regionförvaltningsverket poängterar att vid bedömningen av om distansvård är lämpligt måste man också beakta att rättsskyddet för klienter som behöver särskilt stöd är tryggt när det gäller tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster.

Regionförvaltningsverket konstaterar också att läkemedelsordination eller ändring av medicineringen inte alltid kräver att läkaren träffar klienten eller patienten personligen. Bestämmelserna om läkemedelsordination möjliggör att läkaren i vissa situationer tillförlitligt kan ta reda på patientens behov av läkemedelsbehandling utan att se patienten, exempelvis utifrån uppgifter som läkaren fått från journalhandlingarna eller av vårdpersonalen. Läkaren måste dock utifrån sin yrkeskunskap bedöma om situationen kräver en fysisk undersökning av patienten.

Regionförvaltningsverkets anvisningar till kommunerna om ordnande av läkarvård:

- Kommunen ansvarar för att kommuninvånarnas läkarvård är ändamålsenligt ordnad också när kommunen köper hemvård eller sådan boendeservice som avses i socialvårdslagen.
- Tillgången till läkarvård ska basera sig på klientens eller patientens behov. Kommunen kan inte exempelvis genom ett avtal med serviceproducenten begränsa tillgången till den service som kommunen har organiseringsansvar för.
- Läkarvården kan aldrig utgöras av enbart distansvård eller telefonkonsultation.
- Distansvårdens lämplighet för den enskilda klienten ska bedömas noggrant. Ansvaret att bedöma om distansvård är lämpligt för klienten ligger både hos den som ordnar servicen (kommunen) och den som producerar servicen. För vård på distans krävs patientens eller hens lagliga företrädares medvetna samtycke.
- När vården ges på distans ska patienten kunna identifieras på ett tillförlitligt sätt. Identifieringsmetoden ska kunna verifieras i efterhand.
- Läkaren kan inte på distans ordinera behandling om vården av patienten och bedömningen av vården kräver att läkaren gör en fysisk undersökning av patienten.

Ytterligare information ger vid behov regionförvaltningsöverläkare Mikko Valkonen, tfn 029 501 6000, mikko.valkonen@rfv.fi

Anne Hiiri

Anne Hiiri
Chef för hälsovårdsenheten

Eija Hynninen-Joensuu

Eija Hynninen-Joensuu
Chef för socialvårdsenheten

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I SÖDRA FINLAND
Postadress: PB 150, 13101 Tavastehus

tfn 0295 016 000
registratur.sodra@rfv.fi
www.rfv.fi

Huvudverksamhetsstället
i Tavastehus
Birger Jaarlin katu 15

Verksamhetsstället
i Helsingfors
Bangårdsvägen 9

Verksamhetsstället
i Kouvola
Kauppamiehenkatu 4

Tillämpade bestämmelser

Enligt 22 § i grundlagen (731/1999) ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Enligt 9 § i kommunallagen kan kommunen eller samkommunen antingen själv producera de tjänster som omfattas av dess organiseringsansvar eller enligt avtal skaffa dem av andra tjänsteproducenter. Särskilda bestämmelser gäller för användningen av servicesedlar. Kommunen kan dock anförtro offentliga förvaltningsuppgifter åt andra än myndigheter endast om det föreskrivs särskilt om det genom lag. När kommunen eller samkommunen skaffar lagstadgade tjänster av någon annan tjänsteproducent kvarstår det organiseringsansvar som avses i 8 § 2 mom. hos kommunen eller samkommunen. Tjänsteproducentens ansvar för tjänsterna bestäms dessutom i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag eller annanstans samt enligt vad som kommunen eller samkommunen och tjänsteproducenten avtalat om.

Enligt 4 § 3 mom. i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992) ska kommunen eller samkommunen vid anskaffning av service från en privat serviceproducent som avses i 1 mom. 4 och 5 punkten försäkra sig om att servicen motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Enligt 20 § i socialvårdslagen (1301/2014) avses med hemvård den helhet som bildas av hemservice och de hemsjukvårdsuppgifter som omfattas av 25 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 4 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ska kommunerna anvisa tillräckliga resurser för främjandet av hälsa och välfärd, som utgör grunden för statsandelen för den kommunala basservicen, och för hälso- och sjukvårdstjänster.

I 8a § i hälso- och sjukvårdslagen anges att inom socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma service eller när patienten annars behöver service inom såväl hälso- och sjukvården som socialvården ska de bestämmelser om hälso- och sjukvården och socialvården tillämpas som i enlighet med patientens intresse bäst tryggar den service som möter stödbehoven och vården enligt det medicinska behovet.

Sändlista Kommunerna inom Regionförvaltningsverket i Södra Finlands område
samkommuner för social- och hälsovården
samarbetsområden

För kännedom Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET I SÖDRA FINLAND
Postadress: PB 150, 13101 Tavastehus

tfn 0295 016 000
registratur.sodra@rfv.fi
www.rfv.fi

Huvudverksamhetsstället
i Tavastehus
Birger Jaarlin katu 15

Verksamhetsstället
i Helsingfors
Bangårdsvägen 9

Verksamhetsstället
i Kouvola
Kauppamiehenkatu 4